

კლდეების ბროსები

დროება

უასი განსხვავებისა

დღის სიწვანე, სიწვანე ერთი ქვეყნის... დღის სიწვანე, სიწვანე ერთი ქვეყნის... დღის სიწვანე, სიწვანე ერთი ქვეყნის...

კლდეების ბროსები... შედარების... დროების... დასავლეთი...
ბროსები...
დროების...
დასავლეთი...

გამოცემის უწყველად მოხდა

პირველის აზრილიდამ ამ 1883 წლის დამლევადინ
„დროება“
ღირს გაგზავნით 7 (შვიდი) მანეთი
ხელის-მოწერა მიიღება: ტფილისში — გალაშინის შროსპეტსე, თ. ივ. კ. მესხინის სახლებში, კლუბს ქვემოთ.
მთუათისში — ჭილაძეების წიგნის მაღასიაში.
ბათუმში — ლევ. მჭედელიშვილთან, საკუთარს სახლში.
ქალაქს გარეშე მცხოვრებთა ამ ადრესით უნდა დაიბარონ გასკოთი:
Въ Тифлисъ Въ редакцію „Дროება“.

ტელეგრაფი

ტელეგრაფი... რუსეთიდან 8 აპრილს...
პეტერბურგი. ნახუადლევის, სამ საათზედ, გამომაცხადეს სენატის გარდაწვევა შესახებ 17 პირისა, რომელნიც კუთვნიან მმართველობის წინააღმდეგ საზოგადოებასა, რომელნიც არა ერთხელ იყვნენ შენიშნულნი განსვენებულის ხელმწიფის ძაგვლის განზრახვაში, რომელთაც აგრეთვე სურდათ ძაგვლათ სხვა-დასხვა პირნი მმართველობისანი და სოგინი კიდე ბრალდებულნი იყვნენ ბუგრ გვარდანიანთაში თავიანთ მიზნის მიხედვად, სახელდობრ: ტელეგრაფი და სოციალისტიკა ესმარებოდნენ ბირთ რამელიანს 1879 წელს განისრახეს განსვენებულის ხელმწიფის სიკვდილი; ბოლდანიანი (კობაშვიდი), განჩეგისი და ივანოვისის ურთიერთ შორის დათანხმდნენ განსვენებულის იმპერატორის სიკვდილს მისობაზე აფეთქებით ზეტარბურდის ერთი ქუჩისა, იმ დროს, როდესაც ხელმწიფის უკვლად მნიშვნელობიანი საზოგადო მხარე, რომელიც მოულოდნელად თან მოჰყვა.

ფე დაბრძნდებოდა ასაფეთქი მასლების სრულთ; კლიძენკო ფულებს მოულოდნად და მით ამლედა საშუალებას დენეული სტრეინიკოვის ძაგვლისა; ლასკისის იდეობა მონაწილეობას კიშინევის ხაზინიდან სხვადმიწა ფულებს მოხარვას; სტრეინიკოვი მითმხრო 1877 წელს ჩივიანის მარხის მცხოვრებნი გლეხნი ასაჯანყებლად. გამომიებით ყველა ეს ცოცხალი რამ განსვენებით დამტკიცდა, რომლის გამომიაც განდუწვიტეს: ახსნურის ბაღდანიანი, ტელეგრაფის, სოციალისტიკის, დიაგონის შვილის განჩეგისის, უფლებით ძაგვლებულს კლიძენკოს და დეიტენანტ ბუგრის სიკვდილით დასჯა ჩამოღინებით; მდგდლის შვილს სტრეინიკოს და მდგდლის ასულს ივანოვისის საბუდამოდ კატოდანი გაგზავნა, ბირველს მანებზე და მერანს ქანსახებზე; მოქალაქის ცოლს ახსნა კარბას კატოდანი გაგზავნა — ქანსახებზე სამუშაოდ ოცის წლით; გლეხს ბორეის სიქონის ექიმს შრობილეგს, კლიძენკოს ლასკისისა, ვაჭრის ქალს ხსნიუ გინბურდისას, მდგდლის ქათვის უკვლად მნიშვნელობიანი საზოგადო მხარე, რომელიც მოულოდნელად თან მოჰყვა.
მას აქეთ, რაც მარილის კარები ჩამოგვეხსნა საქართველოს შემთხვევად არ ჰქონია ერთად შერთებულყო ან ქირში, ან ლხინში. უწინ ერთი მეფის დამხილი: არიკათ, მდგდარი! აბა, ქულზედ კაცი!... მთელ საქართველოში კიდით კიდემდე ზარივით გაიწვრიალებდა და მიწას მგელივით გაჩენილთ მეომართ დასტებათ მოიმდგროდნენ ამ საქართველოდ განმზადებულნი ზოგიერთ მეცნიერებს რომ ჰქონთოთ, რაღაც თავმოწონებული ზიზლით გეუბნებოდნენ: რის საქართველო სად იყო საქართველო? მა ერთი ხელის გულის ოღენა ალგითხთმეტ სამეფოდ იყო დაწინილი! რა უყოთ, რას არ წარმოათქმევენ კაცს სიბრიყვე და უმეტრების ამყობა. ქველზედ ნამდვილი ის არის,

ლები: სმინიკისას, იუშეგისას და შრობილეგის ცოლს — რახას, კატოდანი გაგზავნა 15 წლით, კატოდის მანებზე და ქალების ქანსახებზე. განჩინება შესახებ ბორეისას, გინბურდისას, იუშეგისას და შრობილეგისას წარედგინება უმალესად განსხილეგლად.
შრობილეგისას განდუწვიტეს კატოდანი ქანსახებზე სამუშაოდ 4-ს წლით, ბორეისას, გინბურდისას და იუშეგისას სანსვენებლად მოშორებულ სიბირის ადგილებში.
გუშინ თ. დონდუკოვ-კარასკოვი გამომეტყველა ტფილისისკენ.
დღიური
დღეს 4/1 საათზე, „იტალიის“ ბალში იქნება კლამბა რომ ჩვენი გამოჩენილი მოქალაქე ბოდანისა და ლოდისა — დიდი ხანია ქალაქის საზოგადოება მოლოდი კიდევ ერთხელ ამ ორის განთქმულის ფულანების შეტაკებას.
მთუათისიდან გვეყის ჩვენ კორრესპონდენტი:
„ქალაქის სხდომამ ხელმწიფის გეგინის კურთხევისათვის ქალაქის თავთან წარმომადგენლებად ამირჩიო ერთი ქართველი ვაჭარი და ერთი ურია. ურიას ამორჩევამ მეტად შეაფოთა მრავალი, სირცხვილიდ მიიხინეს ურიის გაგზავნა. რა უნდა სთქვას, რა უნდა ილაპარაკოს ურიამო, ამბობდნენ უკმაყოფილონი. ჯერ ერთია, ამბობს კორრესპონდენტი, ნეტა რა სალაპარაკო უნდა ჰქონდეს და ან ვინ ამოაღებინებს ხმას ამათა რომ საქართველო მართლა ამ ოთხმოც წელიწადში დაიცოცხლა არა მართლამთავრობად და საერისთავობად, არამედ — ხეობებად თემებად, თემები სოფლებად, სოფლები გვარეულებად და გვარები თვითველ ოჯახად. შველა აქ ჩამოთვლილი გრუბები თავისი გაზოგადებული ცხოვრებითა ჩაკეტილიან თავთავიანთ კუნჭულებში და საერთო, შემაერთებული ძარღვი შეწყვეტილათ მათ შორის. ისე უსუსურ ბავშობაში მიფიქრია რისთვის ცხოვრობენ ქვეყანაზედ ეს ბოლშუა, მხარე, პეტრია, შიგოლა და სხვა, და ბოლოს იმ დასკვნაზედ მივდები, რომ ისინი სცხოვრობენ მართლ მისთვის, რომ წელიწადში ერთხელ, როდესაც სახელმწიფო ხარჯის მოკრეფის დროა, გზირმა და ნაცვალმა დააწიონ კოს: მოსტაცონ სახლიდან ქება, თოფი, ცული, ნამგალი და სხვა. და მუდამ ბეგრის ურემები შემბული ელა

ლა მერე — შობა: მაგერად პავლე ან თუნდა პარაპეტა ამორჩიანთ, ერთომ შობაზე უკეთესად ილაპარაკებდომ? მართი შეწვით, მეორე შეცხეთ და მესამეც დანაყოფო...
* * *
მთუათისიდან გვეყის ჩვენ:
„ქვირას, 3 აპრილს მთავარი-ანგლოზის ეკლესიაში იყო ქართული გალობა. მგალილები იყვნენ სახნაური სკოლის მოსწავლენი. მლობამ კრგი მთებეტილება მოახდინა მსმენელებზე.
* * *
იქლამე გვეყინ:
„შრომის“ უკანასკნელ ნომერში იყო, სხვათა შორის, შენიშნვა მეცვალეზის მარიამ შარაყოზისის აღდგომზე. მარიამ შარაყოზისა იყო ღვთის მოყვრე და კეთილი ქალი. მან თავს შეძლეა დაუტყეა ღირსთესობას, ეკლესიას და კათოლიკეთა სკოლებს. მარი წელიწადნ თითქმის დაგი-დარბა იყო ანდრძის სისრულეში მოსაყვანად. როგორც იყო, შემდეგ ჩივილებისა და სასამართლოებში წაწალისა, სკოლებმა ნაწილი დანატოვარისა მიიღეს და დანარჩენსაც მალე მიიღებენ. „შრომა“ მართლს ამბობს, როცა, ა, ამხე იტყვიანო — ჩაგი შეიღო დედამამის მაგივნებელიაო. და! აგი შეიღოსაგან მოხდა ეს აყალ-მაყალი, იმ ქვეყნის ავი შეიღოსაგან, რომელსაც საზოგადო ინტერესი ფეხებზე ჰქილია და თავის გაუმადლარ მუცელს ანაცვალელებს ყოველივე კეთილ საქმეს. მარიამ შარაყოზის ქალის ანდრძმა გაგვანხენა მელქო სოლოროვის ანდრძ. აგერ ათი წელიწადია მელქო გავს ჯარების გადასარე-გადმოსარეკად. ამოდენა ხნის განმავლობაში ქართველი საზოგადოება მხოლოდ მართო ერთხელ ეჩენა ქვეყნის ერთი შეერთებული გრძობით.
მა შემაერთებელი გრძობა იყო ის შეუხარება, რომელიც ერთ ნაირად მოგვეჩინა ჩვენი პოეტის ზრ. მრბელიანის დაკარგვამ. მანც რა უნდა სთქვას, მაგრამ ის თანაგრძობა ის გოდება, რომელიც მთელ საქართველოში გლოვის ზარივით გისმა, დღეს ყველასთვის თვალს. ჩინო, დაიდ, ღირს შესანიშნავი ფაქტია, რომლის უარყოფაც შეუძლებელია. საქართველომ დაიბრუნა მრბელიანი არა როგორც დიდი გენერალი, არამედ როგორც პოეტი, რომელიც აღვიძებდა ჩვენში ვაჟ-კაცობას, მხნეობას. ნიჭის და ღირსების პატივის ცემას და მამულისადმი წმიდა სიყვარულს. ჯერ ჩვენი პოეტი მისთვის მომზადებულ

დროების ფელტონი, 10 აპრილს

საკვირაო მასალათი
კისრულა
ჩვენის განსვენებულის პოეტის ზრ. მრბელიანის დასაფლავება ისეთი მაღალ-მნიშვნელობიანი იყო ჩვენთვის, ისეთი ღრმა მთებეტილება დასტოვა ჩვენში რომ საკვირაო მასალათი ისე იმ დაუფიქარი დიდანი უნდა დაეიწყო. მე არ აგვიერთ არც თან საამო და თან შემზარავს პროცესიას, რომლის მაგვისიც ჯერ არამც თუ ტფილისს, თვით პეტერბურგსაც არ უნახავს; არც გვირგინების და სხვა და სხვა მხრიდან მოსული დეპუტაციების სიმრავლეს, არც ორატორებს ჩამოგივითლით და სხვა ყველა ეს დაწვრილებით, თავის ღროზედ, შეგატყობინათ „დროების“ რეპორტიორმა. მე მსურს მხოლოდ აღნიშნო ის ჩვენ-

რომ საქართველო მართლა ამ ოთხმოც წელიწადში დაიცოცხლა არა მართლამთავრობად და საერისთავობად, არამედ — ხეობებად თემებად, თემები სოფლებად, სოფლები გვარეულებად და გვარები თვითველ ოჯახად. შველა აქ ჩამოთვლილი გრუბები თავისი გაზოგადებული ცხოვრებითა ჩაკეტილიან თავთავიანთ კუნჭულებში და საერთო, შემაერთებული ძარღვი შეწყვეტილათ მათ შორის. ისე უსუსურ ბავშობაში მიფიქრია რისთვის ცხოვრობენ ქვეყანაზედ ეს ბოლშუა, მხარე, პეტრია, შიგოლა და სხვა, და ბოლოს იმ დასკვნაზედ მივდები, რომ ისინი სცხოვრობენ მართლ მისთვის, რომ წელიწადში ერთხელ, როდესაც სახელმწიფო ხარჯის მოკრეფის დროა, გზირმა და ნაცვალმა დააწიონ კოს: მოსტაცონ სახლიდან ქება, თოფი, ცული, ნამგალი და სხვა. და მუდამ ბეგრის ურემები შემბული ელა

რომ საქართველო მართლა ამ ოთხმოც წელიწადში დაიცოცხლა არა მართლამთავრობად და საერისთავობად, არამედ — ხეობებად თემებად, თემები სოფლებად, სოფლები გვარეულებად და გვარები თვითველ ოჯახად. შველა აქ ჩამოთვლილი გრუბები თავისი გაზოგადებული ცხოვრებითა ჩაკეტილიან თავთავიანთ კუნჭულებში და საერთო, შემაერთებული ძარღვი შეწყვეტილათ მათ შორის. ისე უსუსურ ბავშობაში მიფიქრია რისთვის ცხოვრობენ ქვეყანაზედ ეს ბოლშუა, მხარე, პეტრია, შიგოლა და სხვა, და ბოლოს იმ დასკვნაზედ მივდები, რომ ისინი სცხოვრობენ მართლ მისთვის, რომ წელიწადში ერთხელ, როდესაც სახელმწიფო ხარჯის მოკრეფის დროა, გზირმა და ნაცვალმა დააწიონ კოს: მოსტაცონ სახლიდან ქება, თოფი, ცული, ნამგალი და სხვა. და მუდამ ბეგრის ურემები შემბული ელა

რომ საქართველო მართლა ამ ოთხმოც წელიწადში დაიცოცხლა არა მართლამთავრობად და საერისთავობად, არამედ — ხეობებად თემებად, თემები სოფლებად, სოფლები გვარეულებად და გვარები თვითველ ოჯახად. შველა აქ ჩამოთვლილი გრუბები თავისი გაზოგადებული ცხოვრებითა ჩაკეტილიან თავთავიანთ კუნჭულებში და საერთო, შემაერთებული ძარღვი შეწყვეტილათ მათ შორის. ისე უსუსურ ბავშობაში მიფიქრია რისთვის ცხოვრობენ ქვეყანაზედ ეს ბოლშუა, მხარე, პეტრია, შიგოლა და სხვა, და ბოლოს იმ დასკვნაზედ მივდები, რომ ისინი სცხოვრობენ მართლ მისთვის, რომ წელიწადში ერთხელ, როდესაც სახელმწიფო ხარჯის მოკრეფის დროა, გზირმა და ნაცვალმა დააწიონ კოს: მოსტაცონ სახლიდან ქება, თოფი, ცული, ნამგალი და სხვა. და მუდამ ბეგრის ურემები შემბული ელა

სოლოროვი დაუტყვევ კათოლიკე სკოლებს ერთი ქვის მალაზია, ლირებულ რევას თუშნად. მემკვიდრე სარგებლობს ამ ქონებით და დღევანდლამდე სკოლებს კი ფარაც არ აქვთ მიღებული.

* *

მა არის მივიღეთ პირველი ნომერი ახალი ქუთათურის სალიტერატურო ჟურნალისა „ქართული ბიბლიოთეკა“, რომლის შინაარსსაც შეადგენენ: I რედაქციისაგან. — I მამულის სამკვლელო შედეგი, მოთხრობა, თარგ. მლ. ლორთქიფანიძისაგან. — II სუთი წელის ისპანიის მონასტრში მოთხრობა, მრეწველ მურარისა, თარგ. მკ. ლორთქიფანიძისაგან და III აკვლამები მოთხრობა. მკ. ლორთქიფანიძისაგან და III აკვლამები მოთხრობა. მკ. ლორთქიფანიძისაგან და III აკვლამები მოთხრობა.

შველა ეს ჩინებული მოთხრობები ჩვენ უკვე წაკითხული გვქონდა აქამდის და ესნა თვალის გადავხედეთ ნათარგმნებს და შეგვიძლია დავარწმუნოთ ჩვენი მკითხველები, რომ თარგმანი საზოგადოდ კარგად ტკბილ ქართულად. ეს პირველი წიგნი გვარწმუნებს, რომ ჟურნალის რედაქციას ჰქონია საკმაოდ განვითარებული სალიტერატურო გემო სათარგმნელად თხზულებათა არჩევნისათვის და თვით თარგმნისათვისაც; ასე რომ იმედია, ეს ჟურნალი, შედარებით, კარგად გაერცვლდება და ბევრს ხელის მომწერს და კიდევ მეტს მკითხველს შეიძინოს...

* *

ჩვენი ახალ-სენაკელი კორრესპონდენტი ვაჭარბაშვილი შემოგვიჩივის, რომ იქ მეტად გაერცვლებულია ბაყაყები, რომელნიც თავისუფლად ბინადრობენო აუარბენს დამყარებულს ტბებში ქალაქის გარემოს და ყურადღების მიმქცევი არაფინაო, რომ გვიხსნას ამ ათას გვარ სნეულებათა გამოერცვლებელის ტბებისაგან. ჯერ ესეც ვგრძნობთ მათ გაფლენას და

ინ იცის რა მოგველის, როცა პაპანაქება-სიცხეები დაგვიდგებაო.

* *

ხარაგაულის სოფლის მამასახლისის გვთხოვს მისდა თავის გასამართლებლად, იმ შენიშვნის წინააღმდეგ, რომელიც „დროების“ მე-68 №-ში იყო დაბეჭდილი, რომ მისდამი რწმუნებულს სამამასახლისოში უწესოება სუფიესო, გამოვაცხადოთ ვაზეთში, რომ მის სამამასახლისოში სრული წესიერება სუფიესო. ძვირა არ გაივლის ისე, რომ ერთ-ერთი უფროსთაგანი არ გვეწვიოს სოფელში და თუ მართლა ესეთი უწესოება სუფიედს რატომ ერთხელ მაინც არ მიმიღია მათგან შენიშვნაო...

* *

შამოვიდა II თებერვლის წიგნი „იმედისა“ შემდგომი შინაარსით.

I. თამარ ლხინელი (პოემა) (გაგ.) ანტ. შურცილაძისა; II. ბოგების ოჯახი (ლექსი) ი. ღ. ვითაშვილისა; III. უფლება და კანონი ძველ საქართველოში (გაგრძელება) ნიკო ხაზნაფისა; IV. ბოგებისა და თავადის ბაასი. (ლექსი) აკაკისა; V. ბესარიონ შაბაშვილისაგან (ბესიკი) თქმული დედოფალს ანნაზე; VI. მუშა ხალხი საქართველოში; — ია—ძისი; VII. * * * (ლექსი) ჰიუგოდგან) პრადკანისა VIII. შარშანდელი „კლასიკური ისუფიელი და სხვა რაღაცები წილევანდელ „შრომში“ შარბელისა IX. განცხადება. X. ძღველ კორრექტურული შეცდომილების გასწორება და რედაქციისაგან.

ამავე წიგნში „იმედის“ რედაქციამ აცხადებს, რომ ამ წილიდან ჩვენი გამოჩენილი პოეტი და მწერალი თ. აკაკი წერეთელი დაგვიპირდაო მუდმივ თანამშრომლობას და მოლოწიობას.

„დროების“ კორრესპონდენციები

სენაკი, 22 მარტი. თუშყა იანივარი და თებერვლი დაჩად წავიდენ, მაგრამ მარტმა თავისი არ მოიშლა და ბლომად ჩამოყრა თოვლი, რის გამოც სენაკში ჩვეულებრივი თოვთარზი ზამთარი მოვიდა. მარტში თოვლის მოხელამ ის ზარალი მისცა ხალხს, რომ საქონლს საკვები თივა შამოვლია და ხალხის შიმშილობას საქონლის შიმშილობაც დაერთო, რომლის წყალობითაც ოთხ-ფეხი საქონელი, ეს პირველი წყარო სენაკის ცხოვრებისა, უნარშიოდ იხოცება. ამ ნაირად საცოდავ სენაკებს არც თავისი საქმელი აქეთ და არც პირუტყვისა! იანეაში და თებერვალში, მართალია, თოვლი არ მოვიდა, მაგრამ, ნაცულად ამისა, ძლიერ ყინვება დაიჭრა. რამაც ხალხში ფერდა უწყალოდ ჰხოცავდა ხალხს; ანა და როგორ არ დაიგოცება ხალხი, როდესაც მთელ სენაკის მხარეს ექიმი კოჩია, ფერშალიც არ ჰყოლია და არცა ჰყავს!

სწორედ შეს ბრალისია ეს ჩვენი მხარე და, მგონი, ჩვენი საცოდაობით, როგორც სენაკი ამბობენ, სხვებსაც არაფერი კეთილი დაეყაროსთ.

ამ ქამად სენაკში ხალხის მეთად ნაწილს ვერ ნახავთ; გადმოხვეწილან სამუშაოდ რაჭა—იმერეთს და სამეგრელოში, ეგებ ცოტაოდენი ფული ემოგოეთო მეთათისში სიმინდის ფასად მშვიერ ოჯახის სარჩოდ. მაგრამ ამ მხრითაც ბედს უმეფუნებინ სენაკისათვის: ბევრი წაწლის შემდეგ იგინი ხელ-ცარიელი ბრუნდებიან თავიანთ სანობებში, რადგანაც სამუშაოს ვერ მოულოდენ. მბრუნდებიან, ზოგი მათ და საუბედუროდ—ძლიერ ავად მყოფი და საზოგადოდ გლახა სმაქამის და უხერხო ბინებში გდების გამო ძალ-ღონე მიხდილი. ამ ნაირად ახალგაზდა სენანი თავის ღონეს ჰკარგავს ამ უსარგებლო წაწალში

და ცალკე შინაკ—მის და გულის მოსაკლავად — მის ქობულთი დღეით საზრდოს ოჯახი ჩაუარდნისა სასოვარკვეთილებაში. მხლა კიდევ უნდა განვიგორო ის რაც ათასჯერ თქმულა. შებედურობა ის არის, რომ ჩვენ სენაკებს, ექიმს გარდა, იმისთანა არსებითი რამაც გვაკლია, ურომლისოდაც ხალხის ცხოვრება, მისი წინსვლა ყოველდამოუხერხებელია: ეს ვაზლავთ უგზობა. თუ სენაკის მთებში მომწყედულს, გზა არ გაუკეთდეს, მისი ცხოვრება და წარმატება ისე არ შეიძლება, როგორც ზამთრისა, რომელიც დამწყედულია ცხრა კლიტულში. მართად ერთი დღე გილი, სადაც სენაკის გზა უნდა გაუკეთდეს, არის მწგურის ხეობა ზუგდიდამდე, ადრინდელის მუთაისის გერენალ-გუბერნატორის თ. მიათისის დროს 1858 წ. ამ ხეობაზედ გაყვანილი ყოფილა კარგი საცხენო გზა, რომელიც არსებობდა 1869 წლამდე, როდესაც ეგევ გზა გახლდა მუთაისისგე მყოფს სამხედრო გუბერნატორის გრაფ ლევაშოვის თაოსნობით. შემდეგ ამისა ეს გზა ისევ უყურადღებოდ დარჩა და დღეს, არა თუ ცხენი—თხასაც უჭირს გაველა ამ გზაზედ. ადრე ვაკეთებულო ხიდები ამ გზაზე ჩატყდენ და გზები ჩამოიქცნენ, ამ ხეობაში გზის გაყვანას, აი, რად ვაძლევთ ჩვენ უპირატესობას: ერთი, რომ ეს გზა პირდაპირ აერთებს სენაკს სიმინდით მდიდარ სამეგრელოსთან, საიდგანაც შიმშილობის დროს სენაკს შეეძლებათ სარჩოს მოტანა; მეორე—ამ ხეობაში მთავრობას გზა უფრო იათად დაუჯდება, რადგანაც ხეობაში გორები არ შეგედება და მესამე აქ არ იცის თოვლის ზეავეები, რომელნიც ასე ხშირია სხვა მხრით სენაკის გზებზედ და რომელნიც ხშირად იმსხვერპლებენ ხალხს მოგზაურთა. სხვა მხრით სენაკში საცხენო გზის გაყვანა მოუხერხებელია, რადგან ყოველგვით სენაკის მაღალი მთები არტყია, სადაც ორ საქენამდე

სამარეში არცკი ჩაფხეფებინათ, როდესაც ზოგიერთნი, ვინც თავის გრძობების და აზრების დაფარვას შეჩვეულნი არ არიან, უკმაყოფილებას აცხადებდნენ იმ დიდ თანაგრძობაზედ, რომელიც აღმოუჩინა ქართველობამ გარდაცვალებულ პოეტს. ისინი ამბობდენ, ვითომც ბრ. მრბელიანს იმდენი არა გაეკეთებინოს—რა და, მაშასადამე, ის თანაგრძობა, ის პატივი, რომელიც ქართველობამ მის გვამსა სკვა აღემატებოდეს მის ღვაწლს. რამდენად იყო მართლა გადაჭარბება და ვაზევალება ჩვენი პოეტის ღვაწლისა, ამაზედ სჯა ჩვენთვის აღრევა, რადგანაც ამას შემდეგში ისტორია დაფასებს. ბრიგადოლ მრბელიანის გარდაცვალებამ აღმოაჩინა ის სასიამოვნო და საყურადღებო მოვლენა, რომ ქართველობასაც შესძლება თავის ღირსიული შეიღების ღვაწლის დაფასება; მასაც შესძლება მისცეს ნიჭია გზა ფართო,

თაყვანის-ცემა ღირსებას. ჩვენ ამ სასიამოვნო მოვლენას ხაზს უსვამთ და ალტაცებულის გულით ვაღიარებთ. „დროების“ რედაქციაში ჯერაც არ შეწყვეტილა ტელეგრაფების დენა, რომლითაც სხვა-და-სხვა მხარეში ბედისგან გადაკარგულნი საქართველოს შეიღნი თავის მწუხარებას აცხადებენ. ამ საზოგადო მწუხარებაში არაფრით მონაწილეობა არ მიუღია მხოლოდ პრაგმა, ანუ მუშეთის მაზრას. თუკი გუშინ შემოერთებულმა ბათუმის ბეგებმა იცნეს ბრ. მრბელიანი, როგორც პოეტი და მეორე დღესვე თანავითი მწუხარება ტელეგრაფით ვანაცხადეს, დავიჯერო აქამდე პრაგველნი კი არ იცნობდენ იმ პოეტს, რომელმაც, ესნა წამხდარ, მათ ვაქაცობას ისეთის გრძობით და თვალისხინის-ცრემლს დენით დაჰმდგრა თავის „სადეგემქლეში“ ან კი ს. დ. არის კაცი, რომ ამისთანა შემთხვევაში საზოგადოებას წინამძღვრობა

გაუწიოს და გზა უჩვენოს? მაჰროი პოსლენდისკია“ და, კარგად მოგახსენებათ, რამდენჯერმე ვაზეთებშია ციო გამოცხადებული იმისი დაკარგვა დაწვროლებითი ნიშნების აღწერით. მკვინელს დიდი საჩუქარიც ჰქონდა დანიშნული, მაგრამ ყოველი მაცდამ ამოად ჩაიარა. წინედ მუშეთში იყო რამდენიმე ჩინოვნიკი, რომლებსაც ქართული გული და სული შერჩნოდათ და საზოგადო ღირსა და ღონში არც მუშეთის მაზრას ჩამოარჩნდენ სხვაზედ უკან, მაგრამ ყველა ისინი წარიტაცა ზოგი სიკვდილმე, ზოგი მტრობამ და შურმა და მაზრის აენ-ჩაენობა დღეს ხელთ, დარჩენია აფთექარს ვსრედ წოდებულს გამოძიებელს.

გვირგვინიც შემდგომი წარწერით: „შოკის მატრიოტს“. პეტერბურღელმა სტუდენტებმაც იჩინეს თავი, მაგრამ გოგოლის მსიფისა არ იყო, ТОЛЬКО СЪ ДРУГОЙ СТОРОНЫ! მა მით უფრო საწყენია ჩემთვის, რომ მესსიას პეტერბურღიდან მოველოდი. ხარკოველი, „სტუდენტები“ კი სწორეთ ვერა გავიგეთ რაა. ბრ. მრბელიანის დასაფლავების დღეს კიდევ ერთი შესანიშნავი შემდეგი აქვს ჩვენთვის. იმ დღეს ვისაც თვალის ჰქონდა დაინახა, რომ ისინი ვიც, როგორც ჩვენი პოეტი ამბობს, აქამდენ „ტურა-მელობდენ“ ესნა მგლობას აპირებენ. შანა ბრ. მრბელიანი არ იყო უპირველესი მოქალაქე მუთისისა, რომ ქალაქმა არაფრით პატივი არა სცა?.. მაცს რომ მშერთი გაუწყრება, პირველად ქუქს წართმევესო.“

თოვლი მოდის. აწ უკვე გარდაცვალებულმა აღრიზელმა სვანეთის პრინციმაც ბრეგოლ ძლიერი მოღვაწეა აღძრა ეს კითხვა 1880 წელს და მთავრობასთან შემდგომდროშა ამ გზის გაკეთებას, მაგრამ ჩვენს სამწუხარო, ჯეროდ არაფერი განჩინი არ მოსულა. იმედს არ ვკარგავთ, რომ ეხლანდელი მუთისის გუბერნატორი, რომელიც დახლოვებით იცნოს სვანეთს და სვანებს გაკვირებულ მდგომარეობას ამ ხრით შემწვობას აღმოგვიჩინოს და გვიშუამდგომლებს უმაღლესს მთავრობასთან, რომ მწუხრის ხეობაში გზა გაგვიკეთონ.

მითი შესანიშნავი შემთხვევა მოხდა ბერის საზოგადოებაში—საბატონო სვანეთში—ს. მებერს. 11-ს ამ თვეს ერთი გლეხის ცხვარს ჰყოლია სამი კრავი და მეოთხე კაცის მსგავსი არსება. მით არ მიწინააღმდეგარსება, რადგანაც დაბადებისთანავე დაეკვამათ ძაღლებსათვის, როგორც—ხალხის აზრით—ცული ნიშანი ოჯახისათვის, მაგრამ მანხველებმა ამ ნაირად აღმწერეს იგი: სიგრიე ჰქონია ამ არსებას ერთ წყდაზედ შეტო, ტანზედ შიშველი ყოფილა, მხოლოდ ხერხიძლის ბოლოს რველად ჯავარის მსგავსი ბალანი ჰქონია, თვალი ერთი შუბლის შუა, ორი ყური და პარის სახე, თავი ჩამჯდარი ჰქონა ბეჭებში იმ ნაირად, რომ კისერი არა სიანდა თურმე, ორი ხელი და ორი ფეხი, რომელზედაც თათების მავიერ ერთაწი და წვეტიანი ფრხხილები ჰქონია. ცხვარს მკვიდარი უშვილა როგორც ის, ისე კრავები. თავისუფალი სვანი.

სოფ. ალაიანი, 4 აპრილს. ამ ჩვენის სოფლიდან იშვიათათ წაგვიკითხავს „დროებაში“ რამ ამბავი. ამისათვის მსურს ორიოდ სიტყვა მოგახსენოთ ჩვენი სოფლის და მოხელეების შესახებ, ეგებ გამოჩნდეს ღვთისნიერი კაცი და მოგვაქციოს ყურადღება.

მაგრამ, როცა ამ სტრიქონებს ვწერ რაღაც უცნაური ხმა, რომელსაც განუხჯელ საზოგადო აზრს ეძახიან. ჩამძახის ყურში: ეს ყველა-ყველა, მაგრამ ეს რთვორ მოხდა, რომ ერთ გაზეთს გაექცი და მეორეს მიეკედლე, ეს ხომ ლალატია, დაუნდობლობა არისა—მესმის ეს ხმა და არ შემოდლია დამშიდებით განგარძო წერა ჩვეულებრივ საკვირაო ფელეტონის საგნებზე.

მს საყვედური, რომელიც მე მესმის ისე უსაფუძვლოა, რომ არ შემოდლია უპასუხოთ დეტოგო და ამაზე მინდა მოსაყვედურეთ ერთი ლექცია წაუკითხო ლიტერატურულ ზნეობაზე. საზოგადოთ მერობაში და თითქმის რუსეთშიაც, სადაც ინტელიგენცია მრავალ დასებათ არის გაყოფილი, იქ გაზეთი ანუ ყურნალი დროშა, რომელიმე დასისა და, მასსადამე, ერთი გაზეთიდან მეორეში გადასვლა ლალატია იმ დროშისა,

ალაიანი მდებარეობს შანს გლმა, მუხრანის პარ-და-პირ (ზორის მახრამი). მცხოვრებლები ითვლება ოთხმოც კომლადდის, რომელიც არ სცხოვრობენ ისე ღარიბულად, როგორც ზოგიერთ სხვა სოფლებში. ქველას აქვს თავ-თავისი ენახი და მთელს სოფელს კი საერთო დიდი ადგილი სახნავ-სათესი და რამდენიმე ალაჯი საძოვარი მთა. აქ მემცხვარეები მოერეკებიან სხვა-და-სხვა კუთხეებიდან ყოველ ზამთრობით დასაბინაველად ფარას; შემოდგომიდან კარგა განახუხულამდის აქ არიან, ამ სალაიანო საძოვარ მთაში. ამ საძოვარ მთიდგან სოფელს შემოსდის ყოველს წელიწადს ორმოც თუმანდინ. ამდენ სიკეთესთან ერთი რამ უმთავრესი სიკეთე აკლია ამ ჩვენს სოფელს: ეს განხლავსთ სასწავლებლის უქანლობა. აქ ღღემდის არ იციან, თუ რა არის სასწავლებელი—სკოლა, თუმცა ადვილად და იოლად შეეძლო ამ სოფელს სკოლის და კარგის მასწავლებლის შენახვა, მაგრამ ვინ არის მოთავე? ჩვენს საუბედუროდ აქ არ დიდის მაზრის უფროსი და არც მისი თანაშემწე. ამ ნაირს ჩვენს წყლულს იხინი არ აკვირდებიან, თორემ, აი, რა ადვილად შეიძლებაოდა აქ სკოლის შენახვა: სოფელს ძალიან ადვილად შეუძლია სკოლისთვის სახლის აშენება; ქვა და კირი აქვე იშოვება და არც სხვა მასალა არის შორს. სახლის აშენებას სოფელი სულ არად შეიძინებს—სულ ორი ღღემდის მოცდენ მეტი არ უნდა. მა მასწავლებლის ფული კი—ჯერ საბალახოდან ორმოცი თუმანი შემოდის—ის ექნება და სხვას თუ საჭიროება მოითხოვს და კარგი მასწავლებელი იქნება სოფელიც მიუმატებს: წელიწადში რომ თითო ურემი შეშა ჩავიტანოთ მალაქში ის გაგვასტუმრებს მასწავლებელს. მს დააყენებს სწორ გზაზე საცოდავ ჩვენ ბავშვებს.

სოფლის მოხელეებს საზოგადოდ ჩვენ ქვეყანაში ყველგან ეძღვრებიან რომელსაც ის წინათ ქვეშ უდგა გარდა ამისა, იქ რადგანაც ლიტერატურულ შრომას დიდი ფასი სძევს, შეიძლება იფიქრონ, რომ მწერალმა თავისი კალამი ფულობედ გაყიდა, თუ იმ ლიტერატურულ ორგანოში ამოყოთაი, რომელსაც ის წინათ ჰლანძლავდა. ჩვენში, რადგანაც არც ერთი ზემოთ მოყვანილი პირობათგან არ არსებობს, არც იქიდან მოტანილი საზომავით უნდა გაიზომოს ჩვენებური ლიტერატორის ზნეობა, ჩვენ მდგომარეობაში ერთათ ერთი დასი უნდა იყოს და ერთ უმთავრეს მიზანს მიეღებოდეს. მგონია, ესეც არის ზოგიერთი ყმაწვილების გარდა, რომელთაც გზა კელი აპრევიათ და უმიწრო ცხოვრების გამო ხან ჰაერში კოშკებს აშენებენ, ხან მიმოვალ ღრუბელს და მთვარეს შეჭყეფენ. ჩვენებური გაზეთის და ყურნალის განკაცხვა არ არის დროშის შეგინება, არამედ სულმითლათ ეკუთნის რომე-

და აქ, ალაიანში ხომ სხვების ჩრდილადაც არ ჩაოთვლებიან? ძვირები და თვეები ისე გაირბინენ, რომ ერთხელაც ვერ ვნახოთ კაცელორის კარებს გაღებულს! სად არის სულიები და მამას ხლისი? თავ-ქუდ მოგლყვით თ ვიანთ ქმეზედ დარბიან, საიდგანაც პირად სარგებლობათა გამაელიან, თორემ საზოგადო საბედნიერო საქმე მათ ფეხებზედ ჰკიდიათ. არის სოფელში ერთი ჩხუბი და ვივაგლახი სულ მცირე რამზედ...

მამასხლისს და სულიებს მაშინ ესნებათ ცა, რადგანაც ერთი ვინმე წერილი ჩინოენიკთაგანი დაიძვრის ბორიად და მოვა ამ ჩვენ სოფელში—აქციზის იქნება და თუნდა ისაულისიც, ან მოურავი რომელიმე მუხრანბატონისა. ჩამოყვებიან სოფელს, გამოატანინებენ საწყალ გლეხებს იჯრას. ღვირო ვისაც არ ექნება—უნდა აყიდვინონ. ამით რიცხვში ქვირეობალსაც არ იწყნარებენ. მა მე რე ამ წავლელეჯილს თვით მოუხსნდებიან და ისევრიან ზევით ქედებს. დაე და ამ გეარ გაქცრომაში ვიმყოფებით და ყურისმგდებელი სად არის კაცი.

გლესთავანი—სოსო.

კერძო საავადმყოფო

კუთხში, სეზონის ქვე, სავარდის ხსელ. პედამყოფებს მუდამ დღე მიიღებენ. ღლით: 9 საათიდან 10¹/₂-მდინ ნავსართიანც—სირურგიულ და ვენერულავადმყოფის და რუდეკაცკი—ქაღსს, ყმაწვილის და შინაგანავადმყოფი; 10¹/₂ საათიდან 12 საათ. შან-აზიზ—შინაგანავადმყოფისათვის. 12 საათიდან 1 საათ. თვალისავადმყოფი. ლარიონოვი მუდამ დღე კვირას და ოთხშაბათს გაზდა, და რეიბი ოთხშ. და კვირას. სალამოს: 5 საათიდან 7-მდინ უშაკოვი—ყმაწვილების და ელვისავადმყოფი. სამშაბათობით, სუთშაბ. და შაბათობით. ნეკრების, მსისიურავადმყოფი და ელექტრო-ტრანზისა—პრუთინოლიმე სტატიის აეტორს. ან რამდენიმე პირს ერთად. მუ იმასაც არ დაივიწყებთ, რომ ჩვენში ლიტერატორბა სწორეთ თავზედ ხელის აღება და ქრისტეს ჯვარის შედგომბა, რომელზედაც უნდა წავაგო ქონება, ჯანის სიმართლე, გრძობების და ქქუსი ძალა და მთელი ქვეყანაც გაღმტერო, —ის ქვეყანა, რომლის სიყვარულიც გაიძულებს მოუწახო მის ტკივილებს მწვავე და მალე მოსარჩენი წამლები, მაშინ უზნეოს აღარ დაუძახებთ იმ კაცს მხოლოდ იმიტომ, რომ ხან „შრომაში“ სწერს, ხან „დროებაში“. მა მხოლოდ იმას ამტკიცებს, რომ დღეს შემთხვევა ხელს მადლევს ჩემი აზრები „შრომაში“ გამოგსტყვა, ხელ „დროებაში“ და ვინც ამიტომ უზნეოს დამარქვეს საკუთარ უზნელობას და უტყინობასაც ერთად დამტკიცებს. მე მგონია, რის დამტკიცებაც მინდოდა, ამ მოკლე ლექციაში დივამტკიცე, მაგრამ ესეც შე-

ვი მუდამ დღე და კონსულტაცია ბაბაივი სამშაბათობით და ხსთობით. საზოგადო კონსულტაცია კვირისასამშ. — შაბათობით სადამოს 7 საათ. 8-მდინ. მულამი კრავტები.

ფასი ჩევესათვის—50 კამ, კონსულტაციის—3 მან. დარბებს უფასოდ.

სავადმყოფოს დირექტორი
მ. ნომოსართიანი.
(თვით სავადმყოფოში დგას).

სავადმყოფოში ამ მოკლე ხანში გაიხსნება წყლით საქიმო განყოფილება ექსტელიაფუსის ხელმძღვანელობით.

ტფილისის სამკურნალო.

ავადმყოფები მიიღებიან დიდის რვა საათიდან თორმეტ საათამდის. **ოთხშაბათს.** განჯექეინი და ლისიტექვი—შინაგანავადმყოფის; კელდში—სიფილისტიკური და სირურგიულიავადმყოფის; ბასუტკოვი—ბუბიაბის, ქაღუბის და ყმაწვილებისავადმყოფის; ბასაკვი და დანიულ-ბუკოვი—ძანჯუბის სისუსტის და შინაგანავადმყოფისათვის. **სამშაბათს.** მიჩეკეინი—სირურგიულიავადმყოფის; ლისიტექვი—შინაგანავადმყოფის; კელდში—სიფილისტიკური და სირურგიულიავადმყოფის; ბასუტკოვი—ბუბიაბის, ქაღუბის და ყმაწვილებისავადმყოფის; ბასაკვი—ძანჯუბის სისუსტისავადმყოფისათვის. **ოთხშაბათს.** ლისიტექვი და მიჩიმანკოვი შინაგანავადმყოფის; კელდში—სიფილისტიკური და სირურგიულიავადმყოფის; ბასუტკოვი—ბუბიაბის, ქაღუბის და ყმაწვილებისავადმყოფის; ბასაკვი—ძანჯუბისავადმყოფისათვის. **ხუთშაბათს.** ლისიტექვი—შინაგანავადმყოფის; კელდში—სიფილისტიკური და სირურგიულიავადმყოფის; ბასუტკოვი—ბუბიაბის, ქაღუბის და ყმაწვილებისავადმყოფის; ბასაკვი—ძანჯუბისავადმყოფისათვის. **შაბათს.** მიჩეკეინი—სირურგოლ ჩაიელოს, რადგანაც, როგორც ახლოდ განსვენებულმა პოეტმა გვიანდერძა ზოგიერთ სულიერებთან შეშხვედ“ ლაპარაკი სისულილია....

აქვე უნდა გამოგმეშვიდობოთ, ბატონებო და ჩემო მოსისხლე მტერნო, ქალბატონებო, რადგანაც „დროებაში“ ეს უკანასკნელი საკვირაო ფელეტონია ჩემი, რომლის მიზეზსაც შემდეგ შეიტყობთ.

დიდ, ქალბატონებო, ესტოვებ „დროების“ არე-მარსს, მაგრამ ცის უფსკრულში არ ჩაეღუპები, ყოველთვის შეგატყობინებთ ჩემ არსებობას და მტრობას არ მოგიშლით, თუმცა, მე რწმუნეთ, ეს ორივე მხრიდან მტრობა ერთმანეთის მომეტებული სიყვარულიდან წარმოადგება.

დავით სოსლანი.

